

RESSENYA: PROJECCIÓ I RECEPCIÓ HISPANES DE CATERINA ALBERT I
PARADÍS, VÍCTOR CATALÀ, I DE LA SEVA OBRA, DE JOAN M. RIBERA
LLOPIS (2007)

Francesca Bartrina Martí
Universitat de Vic

Aquest estudi és una cartografia ben documentada sobre l'interès que ha tingut la intel·lectualitat hispana per la traducció i la difusió de l'obra de l'escriptora Caterina Albert, ben amagada darrere del pseudònim de Víctor Català. Ens trobem davant d'un llibre poc habitual per l'ús que fa de la metodologia comparatista diacronista, en el qual es ressegueixen seixanta anys d'activitat literària a l'estat espanyol. La recerca efectuada per Ribera procedeix del buidatge d'arxius i d'hemeroteques, i pren com a punt de partida les epístoles de Caterina Albert al seus corresponents castellans, molt ben ubicades en el seu context històric.

Una de les grans aportacions del llibre és el catàleg que constitueix el tercer capítol, consistent en el llistat complet de traduccions al castellà de les obres de Víctor Català, juntament amb els noms dels traductors i de les traductores (destaquem Ángel Guerra, Francisco Javier Garriga, Miguel Domenje Mir, Rafael Marquina, María Luz Morales, Isabel Delgado Corujo i Matilde Ras). Moltes d'aquestes traduccions és la primera vegada que es cataloguen i Ribera hi esmena algun error, com la confusió de *La Lupita* per *La enjunta*, que ha perviscut fins als nostres dies. També se'ns permet l'accés al contingut dels pròlegs i les notes que acompanyen les traduccions. Les autotraduccions al castellà de la mateixa autora hi ocupen un lloc destacat ben merescut. La inclusió d'obres de Víctor Català en antologies de textos literaris castellans també s'ha resseguit amb atenció. No hi ha dubte que aquesta documentació és d'una importància cabdal per a l'estudi de la recepció de l'obra de Caterina Albert ja que ens permetrà, per exemple, comparar diverses traduccions castellanes d'una mateixa narració i generarà ben segur nous estudis sobre la recepció de l'autora.

A més, el llibre també demostra amb nombrosos exemples que sovint l'obra de Víctor Català ha estat l'esquer que ha despertat un gran

interès per la llengua i la literatura catalana en el seu conjunt. Hi descobrim anècdotes molt significatives, com ara que Blanca de los Ríos, gran mediadora cultural, va descobrir *Drames rurals* (1902) a Emilia Pardo Bazán, i va ser la gran novel·lista gallega qui va fer la primera referència internacional de Víctor Català, a *La Revue* de París l'any 1903. També que, de la mateixa manera que Benito Pérez Galdós demanava a Narcís Oller que escrivís en castellà, Ribera documenta que Concha Espina pregava epistolarmenent a Caterina Albert que canviés de llengua, lloant-li la retòrica i el domini idiomàtic del castellà que esgrimia en les cartes.

Ribera inclou documentació procedent de l'Archivo General de la Administración, i ens ofereix expedients, sol·licituds editorials i informes dels censors sobre les obres de Caterina Albert. Està molt ben estudiada la gènesi i la difusió en les lletres hispàniques de l'única obra que Víctor Català va escriure en castellà, *Retablo* (1945), formada per autotraduccions i narracions inèdites escrites directament en aquesta llengua. L'estudi presenta una exhaustiva labor de localització de comentaris crítics i mencions de l'obra de l'autora en publicacions hispàniques, acompanyades d'un catàleg d'articles, de ressenyes i de monografies, a més d'un indispensable apèndix documental, un llistat de corresponsals i un índex onomàstic general. Per tot plegat, aquesta publicació constitueix una magnífica notícia que significa un pas endavant en els estudis de l'obra de Víctor Català.